

Πληροφοριακό σημείωμα σχετικό με τους όρους εφαρμογής των κοινωνικών μέτρων τα οποία συνοδεύουν το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας άνθρακα (1994-1997)

(94/C 108/03)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αναδιάρθρωση της βιομηχανίας άνθρακα συνεχίζεται και εντείνεται. Η Επιτροπή καλείται να λάβει απόφαση, προκειμένου τα κοινωνικά μέτρα που συνοδεύουν αυτή την αναδιάρθρωση να συνεχίσουν να συνεκτιμώνται στον προϋπολογισμό λειτουργίας ΕΚΑΧ. Η παρούσα ανακοίνωση συνεπώς στοχεύει στην επέκταση, για την περίοδο 1994-1997, της συμπληρωματικής ενίσχυσης που προβλέπεται από το άρθρο 56 της συνθήκης ΕΚΑΧ και χορηγείται στους εργαζομένους της βιομηχανίας άνθρακα της Κοινότητας, οι οποίοι θίγονται από τις αναδιρθρώσεις και τα κλεισίματα. Η ΕΚΑΧ επομένως, στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού, θα χορηγήσει αυξημένη υποστήριξη στους θιγόμενους εργαζομένους, μέσω μέτρων πρόωρης συνταξιοδότησης, ανακατάταξης και αντιμετώπισης της ανεργίας. Το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του προγράμματος είναι 110 εκατομμύρια Ecu για την τετραετία.

2. ΑΠΠΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, που αφορούν ιδίως τη δελτίωση της ανταγωνιστικής ικανότητας της κοινοτικής βιομηχανίας, και συνυπολογίζοντας την εύθραυστη κοινωνική κατάσταση των σχετικών περιφερειών, η Επιτροπή, στις 28 Δεκεμβρίου 1993, εξέδωσε απόφαση σχετικά με ένα νέο κοινοτικό καθεστώς παρεμβάσεων των κρατών μελών υπέρ της βιομηχανίας άνθρακα⁽¹⁾, που καλύπτει την περίοδο 1994-2002.

Η απόφαση αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να υποβάλουν σχέδια εκσυγχρονισμού, εξορθολογισμού και αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής και επομένως τη μείωση των κρατικών ενισχύσεων της βιομηχανίας άνθρακα, ως προϋπόθεση για την έγκριση τέτοιων ενισχύσεων από την Επιτροπή. Όσον αφορά το κόστος παραγωγής, το οποίο κατά μέσο όρο υπερβαίνει το τριπλάσιο των τιμών που ισχύουν στην παγκόσμια αγορά, και την αύξηση των δυσχερειών γεωλογικής φύσης που επομένως συνεπάγονται έλλειψη κάθε προοπτικής για αποδοτικότητα της παραγωγής για μεγάλο αριθμό μεταλλευτικών επιχειρήσεων, οι επιχειρήσεις δρύνονται αντιμετώπιζοντας με μία επιτάχυνση των διαδικασιών αναδιάρθρωσης και εξορθολογισμού.

Σύμφωνα με τις διαθέσιμες εκτιμήσεις, οι απώλειες θέσεων απασχόλησης που οφείλονται άμεσα στην αναδιάρθρωση ανέρχονται σε περίπου 52 000 για την περίοδο 1994-1997.

Για να αντιμετωπίσει την έκτακτη αυτή κατάσταση, η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει την εφαρμογή συνοδευτικών κοινωνικών μέτρων. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τις οποίες της αναθέτει η συνθήκη ΕΚΑΧ, η Επιτροπή μπορεί να καταφεύγει σε ειδικά μέσα ενίσχυσης της επαναπροσαρμογής, εντατικοποιώντας τη δράση τους για να αμβλύνει τις συνέπειες της αναδιάρθρωσης που δαρύνουν τους εργαζομένους και να μοιραστεί το κόστος τους. Τα αποτελέσματα αυτών των κοινωνικών μέτρων θα συμπληρώνονται και θα διευρύνονται μέσω συνεισφορών που εξασφαλίζονται από άλλα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα (ΕΚΤ, ΕΤΠΑ, δάνεια μετατροπής, παρεμβάσεις της ΕΤΕ) στο πλαίσιο της συνέχισης της πρωτοβουλίας Rechar.

3. ΤΡΟΠΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Η ενίσχυση της ΕΚΑΧ που χορηγείται δυνάμει του κοινωνικού προγράμματος, θα είναι συμπληρωματική της ενίσχυσης ΕΚΑΧ, η οποία απορρέει από τις διμερείς συμβάσεις με τα κράτη μέλη («παραδοσιακή» ενίσχυση). Έτσι, θα είναι δυνατόν να αναλαμβάνεται σημαντικότερο μέρος του κόστους των μέτρων.

3.1. Επιλεξιμότητα

Θα είναι επιλέξιμα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 56 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης ΕΚΑΧ, τα μέτρα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της οριστικής διακοπής ή μείωσης δραστηριότητας, οι οποίες προκύπτουν από μεγάλες αλλαγές των συνθηκών που επικρατούν στη βιομηχανία άνθρακα.

Θα είναι επίσης επιλέξιμα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 56 παράγραφος 1 στοιχείο γ), τα μέτρα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της εισαγωγής νέων τεχνικών διαδικασιών ή εξοπλισμού που συνεπάγονται σημαντική μείωση του εργατικού δυναμικού, εφόσον τα μέτρα αυτά εντάσσονται στο πλαίσιο ενός εθνικού προγράμματος εκσυγχρονισμού, εξορθολογισμού και αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας σύμφωνα με ό,τι ορίζει το άρθρο 3 παράγραφος 2 της απόφασης αριθ. 3632/93/ΕΚΑΧ.

Όπως και για τις παραδοσιακές ενισχύσεις, η ενίσχυση ΕΚΑΧ θα χορηγείται τόσο στους εργαζομένους στην παραγωγή, όσο και στους εργαζομένους σε διάφορες υπηρεσίες που συνδέονται με αυτήν. Εξάλλου, η ενίσχυση θα μπορεί να παρέχεται στους έμμεσα θιγόμενους εργαζομένους, που αναγκάζονται εξαιτίας του κλεισίματος να αλλάξουν αντικείμενο εργασίας ή/και να προσαρμόσουν την ειδικότητά τους.

3.2. Είδη μέτρων και συμμετοχή της ΕΚΑΧ

Κατά τα τελευταία χρόνια, η διάρθρωση του εργατικού δυναμικού της βιομηχανίας άνθρακα τροποποι-

⁽¹⁾ Απόφαση αριθ. 3632/93/ΕΚΑΧ (ΕΕ αριθ. L 329 της 30. 12. 1993).

ήθηκε αισθητά, ιδίως μέσω της μείωσης των ανώτερων ηλικιακών κατηγοριών. Καθώς η προσφυγή στην πρόωρη συνταξιοδότηση, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις ηλικίας και αρχαιότητας, τείνει να μειώνεται, διάφορα άλλα μέτρα, και ιδίως η ανακατάταξη των εργαζομένων, θα πρέπει κατά συνέπεια να παίξουν σημαντικό ρόλο. Πρέπει εξάλλου να σημειωθεί ότι, σε ορισμένες χώρες, επικρατεί η πρακτική της εξασφάλισης της προστασίας του εισοδήματος μέσω της χορήγησης ενός εφάπαξ ποσού κατά τη συνταξιοδότηση.

Γενικά η ΕΚΑΧ, μέσω της επιλογής μέτρων και της σχετικής σημασίας που προσδίδει σε καθένα από αυτά τα μέτρα, συνυπολογίζει την εξέλιξη της διάρθρωσης του εργατικού δυναμικού, τους νέους προσανατολισμούς των συνοδευτικών συστημάτων, την ποιότητα καταστάσεων που επικρατούν στα κράτη μέλη και την προτεραιότητα που δίνεται στις θετικές ενέργειες, σε αντιστοιχία μέχρι κάποιο βαθμό με τα κοινωνικά μέτρα στον τομέα της χαλυδουργίας⁽¹⁾.

Τα χορηγούμενα ποσά για τα διάφορα μέτρα του κοινωνικού προγράμματος για τη βιομηχανία άνθρακα, γενικά σημαίνουν διπλασιασμό της παρέμβασης της ΕΚΑΧ ως προς τις παραδοσιακές ενισχύσεις. Με τον τρόπο αυτό, επιτρέπουν να εξασφαλίζεται σημαντικός και εμφανής αντίκτυπος των κοινοτικών ενισχύσεων, καθώς η κοινοτική συνεισφορά (συμπληρωματικές ενισχύσεις και παραδοσιακές ενισχύσεις μαζί) ανέρχεται σε 15 έως 20 % του ολικού κόστους του μέτρου για την περίοδο παρέμβασης.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 56 της συνθήκης ΕΚΑΧ, το ποσό των ενισχύσεων που πράγματι χορηγούνται δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της ειδικής συνεισφοράς την οποία καταβάλλει το κράτος μέλος.

3.2.1. Η πρόωγη συνταξιοδότηση

Η μείωση του εργατικού δυναμικού, η οποία συνδέεται με την επιταχυνόμενη αναδιάρθρωση των βιομηχανιών άνθρακα, συνεχίζει να πραγματοποιείται εν μέρει μέσω της προσφυγής σε προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης. Στο πλαίσιο του συμπληρωματικού προγράμματος, η παρέμβαση της ΕΚΑΧ θα επεκταθεί κατά 18 επιπλέον μήνες (πέραν των 18 μηνών που προβλέπει η διμερής σύμβαση γι' αυτή την κατηγορία μέτρων): εφαρμόζονται οι ίδιες διαδικασίες με αυτές που προβλέπει η διμερής σύμβαση για τις συνήθεις περιπτώσεις πρόωρης συνταξιοδότησης (κατηγορίες καλυπτόμενων δαπανών, όρια ηλικίας, υπολογισμός της συμβολής ΕΚΑΧ). Η συμβολή της ΕΚΑΧ δεν μπορεί να υπερβαίνει, κατά μέσο όρο, ποσό ύψους 4 000 Ecu κατ' άτομο· το ποσό αυτό παρέχεται για το τμήμα της πρωτοβουλίας Rechar⁽²⁾ (1990-1993) που αφορά την επαναπροσαρμογή της ΕΚΑΧ, και εγγυάται την ίση μεταχείριση των εργαζομένων

μεταξύ των δύο ετών κατά τη στιγμή της λήξης του πρώτου συμπληρωματικού προγράμματος.

3.2.2. Ανακατάταξη

Διαπιστώνεται ότι, στις περιοχές και στους κλάδους που αντιμετωπίζουν κρίση, τα απλά μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης είναι συχνά ανεπαρκή να οδηγήσουν σε νέες θέσεις εργασίας. Αντίθετα, οι ανακατατάξεις που επιτεύχθηκαν αποτελούν γενικά αποτέλεσμα ενός εξατομικευμένου συνδυασμού ενός φάσματος μέτρων. Επομένως, σκόπιμο είναι να προβλέπονται από τη μία δραστηριότητες επανένταξης του προσωπικού που διαθέτει τα λιγότερα προσόντα, οι οποίες περιλαμβάνουν ιδίως προκαταρκτικά μαθήματα που αποσκοπούν στο να δοθήσουν τους εργαζομένους να ξεπεράσουν τα κοινωνικά και ψυχολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, προκαταρκτική ή βασική τεχνική εκπαίδευση, οργάνωση εκπαιδευτικών μαθημάτων σε επιχειρήσεις και μαθήματα ξένων γλωσσών, και από την άλλη, παραοχή βοήθειας για τη μετάβαση σε νέα θέση απασχόλησης καλύπτοντας εν μέρει το κόστος της τεχνικής ενίσχυσης κατά την έναρξη της νέας δραστηριότητας.

Στο πλαίσιο των κοινωνικών μέτρων στη βιομηχανία άνθρακα, η ΕΚΑΧ θα αναλάβει, στα πλαίσια της ανακατάταξης, την εν μέρει κάλυψη του κόστους διαφόρων μέτρων που συμβάλλουν στην επαγγελματική επανένταξη του εργατικού δυναμικού (μέτρα τα οποία συμπληρώνονται, ανάλογα με την περίπτωση, με ενέργειες κατάρτισης ή επαγγελματικής επανεκπαίδευσης τις οποίες αναλαμβάνει το ΕΚΤ), όπως:

- επιδόματα που αντισταθμίζουν την απώλεια του μισθού,
- πριμ αποχώρησης, εφόσον αυτή γίνεται στα πλαίσια μιας θετικής πορείας προς ανακατάταξη,
- επιδόματα γεωγραφικής κινητικότητας.

Η συνολική συμβολή ΕΚΑΧ δεν μπορεί να υπερβαίνει ένα μέσο ποσό ύψους 4 000 Ecu κατ' άτομο, και η επιπλέον περίοδο κάλυψης των δαπανών έχει οριστεί κατ' ανώτατο όριο σε 12 μήνες.

3.2.3. Ανεργία

Σε ορισμένες ανθρακοπαραγωγικές περιοχές, οι μειώσεις του προσωπικού που συνδέονται με το κλείσιμο των ορυχείων θα συνεπάγονται εξώθηση σε ανεργία για ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, εφόσον δεν προβλέπονται προοπτικές νέας απασχόλησης αφού εξαντληθούν οι δυνατότητες προσφυγής σε μέτρα σχετικά με την ηλικία. Η ενίσχυση αυτών των ανέργων θα μπορεί να περιλαμβάνει αποζημιώσεις των περιόδων αναμονής, αποζημιώσεις ατομικής άδειας επαγγελματικής προσαρμογής, αποζημιώσεις αποχώρησης, καθώς και, ενδεχομένως, αποζημιώσεις μερικής ανεργίας, στο μέτρο που η τελευταία επιτρέπει την κλιμάκωση των κλεισιμάτων και την αύξηση των

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 146 της 26. 5. 1993.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 185 της 26. 7. 1990.

ευκαιριών που έχουν οι εργαζόμενοι για να επιτύχουν μια σταθερή κατάσταση (νέα θέση εργασίας ή άλλη), καθώς και άλλα καινοτόμα μέτρα. Το ανώτατο μέσο ποσό παρέμβασης της ΕΚΑΧ σχετικά με τις καταβαλλόμενες αποζημιώσεις κατά την περίοδο ανεργίας είναι 2 000 Ecu κατ' άτομο, εννοείται δε ότι το συμπληρωματικό ποσό θα μπορεί να χρησιμοποιείται είτε για παράταση της διάρκειας της κάλυψης, διπλασιάζοντας την περίοδο η οποία προβλέπεται από τη διμερή σύμβαση (με ανώτατη διάρκεια 30 μηνών), είτε για αύξηση της κοινοτικής συμμετοχής κατά τη διάρκεια της περιόδου κάλυψης μέσω των παραδοσιακών ενισχύσεων.

4. ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

4.1. Η παρέμβαση του ΕΚΤ

Στα πλαίσια του παρόντος κοινωνικού προγράμματος 1994-1997, το ΕΚΤ προβλέπεται να παρεμβαίνει με βάση το νέο κανονισμό ο οποίος εγκρίθηκε στις 20 Ιουλίου 1993⁽¹⁾ μέσω ενισχύσεων της επαγγελματικής κατάρτισης και της απασχόλησης, υπέρ των ανέργων οι οποίοι αντιμετωπίζουν μακροχρόνια ανεργία, καθώς και υπέρ των εργαζομένων που απειλούνται με ανεργία λόγω των βιομηχανικών μεταβολών και της εξέλιξης των συστημάτων παραγωγής.

Ο αριθμός των ατόμων τα οποία δύνανται να λάβουν ενισχύσεις από το ΕΚΤ πάντως δεν μπορεί να καθοριστεί επακριβώς στο στάδιο αυτό. Η πρωτοβουλία της παρέμβασης του ταμείου αυτού ανήκει στα κράτη μέλη.

4.2. Άλλα κοινοτικά μέσα

Η συμπληρωματική προσπάθεια η οποία καταβάλλεται σε θέματα ενισχύσεων για επαναπροσαρμογή θα υποστηριχθεί εξάλλου μέσω της συνέχισης της παρέμβασης διαφόρων κοινοτικών μέσων (ΕΤΠΑ, δάνεια μετατροπής, ΕΤΕ) υπέρ της απασχόλησης και της οικονομικής αναζωογόνησης των ανθρακοπαραγωγικών περιοχών, όπως ακριβώς προβλέπεται στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Rechar II.

5. ΟΡΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Οι δαπάνες οι οποίες θα αναληφθούν θα είναι εκείνες των συνοδευτικών κοινωνικών προγραμμάτων τα οποία εφαρμόζονται από 1ης Ιανουαρίου 1994. Κατά κανόνα, οι υπόλοιποι εφαρμοζόμενοι όροι και διαδικασίες διαχείρισης των ενισχύσεων εκτός όσων προβλέπονται ρητά στην παρούσα ανακοίνωση, θα περιλαμβάνονται σε διμερείς συμβάσεις χορήγησης των παραδοσιακών ενισχύσεων.

Η καλυπτόμενη περίοδος συγχρηματοδότησης της ΕΚΑΧ θα περιορίζεται σε τέσσερα έτη, από την ημερομηνία κατά την οποία επήλθε μεταβολή στην απασχόληση του εργαζομένου.

5.1. Αιτήσεις ενισχύσεων

Για την περίοδο 1994-1997, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν ετησίως και το αργότερο έως τις 31 Μαΐου⁽²⁾ τις αιτήσεις τους για ενισχύσεις στο πλαίσιο του κοινωνικού προγράμματος, υποβάλλοντας ταυτόχρονα τα έγγραφα που προβλέπονται από τη διμερή σύμβαση, καθώς και τον αντιπροσωπευτικό μισθό αναφοράς για τους εν λόγω εργαζομένους.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχεια μεταξύ του παρόντος και του προηγούμενου κοινωνικού προγράμματος, οι εργαζόμενοι οι οποίοι έχουν απωλέσει τη θέση εργασίας τους ή η θέση εργασίας τους μεταβλήθηκε το 1993, και δεν έχουν περιληφθεί στις αιτήσεις ενισχύσεων για το 1993 στα πλαίσια του προγράμματος Rechar, θα δύνανται να περιλαμβάνονται στις αιτήσεις ενισχύσεων του 1994.

5.2. Αιτήσεις πληρωμής

5.2.1. Οι αιτήσεις πληρωμής θα υποβάλλονται το αργότερο έως τις 30 Σεπτεμβρίου του έκτου έτους μετά το έτος κατά το οποίο λαμβάνεται η απόφαση για τη χορήγηση της ενίσχυσης, υποβάλλοντας ταυτόχρονα τα έγγραφα που προβλέπονται από τη διμερή σύμβαση. Το υπόλοιπο της χρηματοδοτικής υποχρέωσης θα ακυρώνεται αυτόματα το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου του έκτου έτους μετά το έτος κατά το οποίο λαμβάνεται η απόφαση χορήγησης.

5.2.2. Το 50 % της χορηγούμενης ενίσχυσης μπορεί να καταβληθεί αμέσως μόλις το κράτος μέλος επιβεβαιώσει ότι η εφαρμογή των μέτρων έχει αρχίσει, υπό τον όρο ότι ο αριθμός των διγόμενων εργαζομένων είναι εκείνος ο οποίος αναφέρεται στην αίτηση ενίσχυσης. Εάν ο αριθμός των διγόμενων θέσεων εργασίας είναι μικρότερος από τις προβλέψεις, θα εφαρμόζεται ανάλογη μείωση και θα πραγματοποιείται αυτόματη ακύρωση του ποσού της ενίσχυσης που χορηγήθηκε επιπλέον.

6. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΛΕΥΡΕΣ

Εκτός από τις πιστώσεις που πρόκειται να χορηγηθούν στο πλαίσιο των παρεμβάσεων του ΕΚΤ, έχει χορηγηθεί πίστωση 40 000 000 Ecu για το πρόγραμμα αυτό για το 1994, από τον προϋπολογισμό λειτουργίας ΕΚΑΧ. Ο πραγματικός καταλογισμός στον προϋπολογισμό για το 1995, 1996 και 1997 θα ορίζεται κάθε χρόνο, σύμφωνα με τη συνήθη δημοσιονομική διαδικασία· το συνολικό ποσό του προγράμματος υπολογίζεται σε 110 000 000 Ecu, με επιφύλαξη των μελλοντικών διαθέσιμων δημοσιονομικών κονδυλίων.

Λόγω των δημοσιονομικών προβλημάτων, η Επιτροπή επιφυλάσσει να πραγματοποιήσει τις κατάλληλες προσαρμογές στις διάφορες δόσεις της ενίσχυσης.

(1) ΕΕ αριθ. L 193 της 31. 7. 1993.

(2) Με την επιφύλαξη της αποδοχής από τα κράτη μέλη της τροπολογίας που προτάθηκε για τις διμερείς συμβάσεις.